

Josep Maria Fulquet, NÚVOL, 24 de desembre de 2012

DAMIÀ BARDERA, L'ESPERANÇA BLANCA

Diu un refrany oriental que val més encendre una petita candela que maleir la foscor. Això, traslladat al context en què sobreviu la llengua catalana –i per extensió la literatura que en deriva–, té més sentit que mai si pensem en l’obra, encara incipient, d’un autor gironí, Damià Bardera, que acaba de publicar el seu últim volum, *Els homes del sac*, a l’editorial vilanovina El Cep i la Nansa aquest any del senyor de 2012. No cal dir que Bardera i els personatges del seu univers particular serien la “petite chandelle” de què parlava en el mar cada cop més fosc i revolt per on navega la llengua catalana. Per això pot semblar una obvietat –en un país normal ho seria, evidentment– dir que l’escriptor ha de dominar l’instrument amb què treballa, la llengua, i saber-ne copsar tots els matisos, practicar-ne tots els registres, adequar-ne els nivells. Ha de conèixer pam a pam la normativa, i saber quan, si convé, transgredir-la, perquè sovint la versemblança ha de passar davant de la correcció. Tot això, que hauria de formar part del bagatge d’un escriptor competent –amb el benentès, naturalment, que tingui coses a dir–, a Catalunya no és la norma, sinó un fet excepcional. Hi ha pocs escriptors catalans, i encara menys traductors, que treballin amb solvència en l’idioma que els és propi. I això, en un país que s’omple la boca del seu amor a la llengua el fet constitueix una greu anomalia i és, per consegüent, preocupant. En tenen cap dubte? Mirem per un moment les xifres. Segons un informe, elaborat per la Xarxa CRUSCAT de l’IEC, per encàrrec de l’Observatori de la Llengua Catalana, s’apunta que, "malgrat la vitalitat de la llengua catalana, multitud de dinàmiques dificulten la recuperació de la seva centralitat i, en alguns casos, es tradueixen en mancances greus per a mantenir-la". Què vol dir això? Doncs que

encara hi ha una cinquena part de la població de Catalunya que no la parla. A més, tal com es desprèn de l'informe sobre la situació de la llengua catalana 2011, "els retrocessos apreciats el 2011 en el procés de normalització lingüística i en la protecció jurídica del català en condicionen negativament l'evolució". Per això, trobar un autor com Bardera, que sap portar la llengua familiar, vehicular, a una alçada literària més que notable, és un fet que hem de saludar amb alegria perquè, si crea escola, potser la guerra no estarà del tot perduda. Bardera, com en el seu moment van fer els grans escriptors i periodistes de la generació del 25 –Espriu, Rodoreda, Sales, Pla i Xammar, entre altres–, reprèn “un model de llengua basat en la parla”¹ i demostra “que amb una llengua de base col·loquial l'estil pot sorgir amb molta més llibertat que no pas amb una llengua d'artificis estereotipats.”²

Certament, llegir un conte o una narració llarga de Bardera –immens aquest «L'espantaocells», que ocupa la part central dels seus *Homes del sac*–, a part del goig que suposa, representa al lector estalviar-se els sobresalts lèxics i sintàctics que té sovint quan passeja els ulls per més d'un títol d'autors que avui s'emporten la glòria sense que els resultats obtinguts ho justifiquin. I diguem-ho clar, per si algú no ho sabia, que si res té Bardera és propòsit literari i objectiu narratiu. I qui navega sense rumb és més d'un crític, més d'un editor –ocasionalment convertits en jurat de premi literari– que farien bé de buscar-se una altra feina perquè amb la visió de la jugada que han demostrat respecte a Bardera haurien d'anar pel món amb ulleres de cul de got.

Una última cosa, ja que parlem de “propòsit” literari. No sé, a hores d'ara, quins són els projectes literaris de l'escriptor gironí. Però la lectura d'*Els homes del sac* em fa esperar-ne el millor. Seria bo que, confiat en les seves possibilitats, s'arrisqués a provar sort en la distància llarga, en la novel·la. La literatura d'imaginació seria un bon terreny on mesurar el seu talent com a escriptor.

---

¹ X. Pericay & F. Toutain (1996) *El malentès del Noucentisme*. Barcelona:Empúries, pàg. 236

² *Ibidem*, pàg. 139